

Štev. 10.

Leto 4.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Karla Marksa trg 2 (prej Turjaški
trg), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Beseda o nalogah članov.

II.

Druga važna naloga, ki jo imajo vsi člani izvrševati, je **agitacija in pridobivanje članov med indiferentnimi železničarji ter med fistimi, ki so zašli v buffer-organizacije**. Pri izvrševanju te naloge nas mora voditi zavest, da se neorganiziranega železničarja in takega, ki je zašel v nepravo organizacijo, izrablja proti strokovni organizaciji, da so taki pri vseh akcijah in borbah, ki jih imamo za doseg svojih pravic in za zboljšanje svojega položaja, **neprestana nevarnost** za nas in da je nujno potrebna tudi pri železničarjih **strujena, enotna organizacija**, kakor jo imajo kapitalisti. Neorganiziranim železničarjem in v buffer-organizacijah stoječim moramo povedati, da so one ugodnosti, ki jih imajo, a še boljše, ki jih je železničarstvo bilo deležno, dokler je bila razredna strokovna organizacija močna, izvojevane od take strokovne organizacije. Ko pa so te organizacije razrahljale buffer-organizacije in ko mlajši niso čutili potrebe biti organizirani, so se jemale polagoma vse stare pridobitve. In da ni položaj železničarskega delavstva še slabši, je pripisati razredni organizaciji, ki stoji v borbi za pravice delavstva, a neorganizirani uživajo te uspehe kot zastojkarji. Zato se mora vsakemu neorganiziranemu in v buffer-organizacijah stoječemu delavcu z dokazi dopovedati in vedno in vedno pozivati, da se organizira v razredni organizaciji. Voditi debate, dokaze in agitacijo pri voditeljih buffer-organizacij je nepotrebno in se ne splača niti v to spuščati. Kajti ti ljudje, ki jim je v resnici interes delavstva deveta briga, vedo dobro, kdo so in kaj je njihova resnična naloga, pa bi zato bilo le nepotrebno razpravljanje o tem, kaj koristi proletarijatu in kaj mu škoduje.

Da se duševno in organizacijsko čimbolje v naši razredni organizaciji zvežemo, moramo seveda izvrševati svoje **primitivne in samoobsebi razumljive obveznosti**. Pred vsem moramo gledati, da **čitamo svoj strokovni list »Ujedinjeni Železničar«** in ga damo čitati tudi neorganiziranemu sotrpnu. Tudi pisati moramo v njega stvari iz svojega delokroga. Mnogi dragoceni članki in sestavki v našem strokovnem listu se ne pišejo zato, da je list napolnjen in da porablja papir za domače potrebe, nego zato, da se pazljivo prečita ter člane poučava in izobrazuje, pa četudi se komu zdi, da mu je zadeva že poznana in da jo zna. Naše strokovno glasilo je mogočna tromba, dobro orožje le tedaj, če ga članstvo v svoji borbi uporablja.

Posebna dolžnost članov razredne strokovne organizacije pa je, da se vsak član **udeležuje naših sestankov, zborovanj, shodov in konferenc**. Zborovanja ne nudijo članu samo mogočnosti povedati svoje misli in mnenje, porazgovoriti se o raznih vprašanjih naše službe in organizacije, nego nudijo tudi možnost izobrazbe in pojasnitve. Enkrat mesečno posetiti zborovanje je gotovo dana možnost vsakemu članu. Dobra udeležba na zborovanju in redna zborovanja prinašajo zelo mnogo k samozavešči člana, k okrepitevi organizacije in so mnogo bolj jasnevalna in praktična.

Nadalje se mora dati tudi posebna pažnja na **članske prispevke**. Vsak posamezen član mora biti pripravljen in se tudi jasno zavedati, da mnogoštevilne in obširne naloge organizacije zahtevajo dovoljna denarna sredstva. Zato mora biti nje-

gova prva skrb, da svojo članarino točno in redno plačuje. Ta majhna žrtev, ki jo prinaša s plačevanjem članarine, je ob enem dokaz, da se član zaveda samega sebe in svoje razredne organizacije. Zato naj ne otežkoča kelo svojemu subkasirju, naj ne čaka, da ga bo subkasir poiskal in tirjal od njega članarino, nego naj ga sam poišče in mu plača svoj prispevek. Tako sodeluje tudi v tem smislu aktivno v organizaciji, ker razbremenjuje delo subkasirja in mu zato daje več časa, da se posveča še drugim organizacijskim poslom.

Vsak član, ki o pomenu članarine ni dovoljno poučen, ali pa celo napačno, vsakdanje, kakor nasprotniki organizacije govore, češ, to je za birokracijo, da se živi za delavski denar, itd., moramo povedati, da dandanes plačuje vsak pipčarski klub, vsaka katoliška bratovščina svojo članarino, a da razredna organizacija mora tudi pobirati članarino in zato mnogo večjo, nego take bratovščine, ker ima večje, ne, ogromnejše naloge in dolžnosti napram svojemu članstvu, kakor jo imajo razne bratovščine. In da jih lahko vrši, so ji potrebna denarna sredstva.

Vršitev vseh teh dolžnosti za organizacijo ni gotovo nobena tako velika žrtev, da bi je vsak posamezen član ne zmogel. Pri tem pripominjamo samo, da so **funkcionarji in zaupniki organizacije** mnogokrat morali doprinesti **težke žrtve** in za organizacijo mnogo bridkega pretrpeti — da, celo službo (kruh) so izgubili. Take žrtve — ne za svoje osebne koristi, nego za vse železničarsko delavstvo — so pač mnogo, skromno rečeno, težje, kakor izvrševanje nalog in dolžnosti članov, v tem članku zapisanih.

Brez žrtve ni zmage. Brez dela ni uspeha.

To naj bo geslo in s tem geslom naj raste, naj se krepi, naj se dviga **»Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije«**!

*Slika, ki govori več,
kakor knjiga!*

*Kam pelje pot
organiziranega*

in kam neorganiziranega!

Kaj je s izplačilom diferenc delavstvu.

Ko je bilo zaključeno švedsko posojilo, se je obljubljalo, da bodo iz tega posojila v prvi vrsti poravnani vsi dolгови, ki jih ima državna uprava napram svojim uslužbencem. In res se je iz prve tranše izplačalo polovico diferenc nastavljenemu osebju, o dolgujočih zneskih delavstvu pa ni bilo niti govora. Opozorili smo tečaj merodajna mesta, da dolguje na primer državna saobračajna ustanova (naše železnice) delavstvu tudi **»Diferenco«** od 1. septembra, o.d.n. 1. oktobra 1923 do dneva prevedbe na urne plače. Pričakovali smo, da se bo povodom izplačila drugega dela švedskega posojila spomnilo tudi na delavce, katerih plačilni pogoji

so danes zelo mizerni in ne zadostujejo niti za borno prehrano. Predčasno se je likvidiralo drugo in tretjo tranšo švedskega posojila ter je bil izdan odlok, katere difference se izplačajo, pa tudi sedaj se je na železniške delavce in profesioniste pozabilo.

Ujedinjeni Savez železničarjev Jugoslavije je sedaj ponovno poslal predstavke na ministra saobračaja in na ministrskega predsednika ter ga opozoril na dolg, ki ga ima železniška uprava napram svojemu delavstvu in zaprosil, da se odredi, da se sedaj tudi delavcem izplača diferenca.

Zasedanje Internacionalne Sindikalne Zveze.

Dne 23. do 25. maja se je vršila v Pragi seja ISZ z dnevnim redom:

1. Otvoritev in pozdravi.
2. Poročilo o delu v letu 1928 in akcijski program za leto 1929.
3. Priprave za mednarodno konferenco dela v Ženevi.
4. Svetovni gospodarski položaj

in gospodarski program ISZ.

5. Plačani dopusti za delavce in nameščence.

6. Določitev kraja in dnevnega reda kongresa ISZ leta 1930.

Tega zasedanja se je udeležil tudi s. Krekić, naš oblastni tajnik v Beogradu.

Konferenca mednarodnega biroja dela v Ženevi.

Dne 30. maja je bila otvorjena 12. mednarodna delovna konferenca v Ženevi, na katerem dnevnem redu je tudi točka: **preprečitev nezgod, nadalje predpisi za delo pristaniških delavcev, da se preprečijo nezgode, nato kot tretja točka »prisilno delo**

v kolonijah» in kot zadnja točka »delovni čas nameščencev«. Zasedanje bo trajalo predvidoma v drugo polovico junija. Kot delegat delavstva iz naše države sodeluje na konferenci s. Krekić.

Za osmočasovni radni dan.

Iz memoara Centrale URSSJ i Radničkih Komora.

Zakonske odredbe o radnom vremenu radnika do sada nisu našle efikasnu primenu. Prema podacima do kojih je došla anketa Radničkih Komora kao pravilo može da se uzme da u zanatstvu vlada 10—11—12-časovni radni dan za radnike, da je retkost 9 sati, a izuzetak 8 sati. Osamsatni radni dan postoji u ponekim industrijama; jer su žučne borbe oko dužine radnoga dana u raznim granama industrijske radnosti dovele dotle da se produženje radnoga dana, u vidu »plaćanja prekovremenog rada« uvelo kao pravilo, a jednovremenim smanjivanjem nadnica postigla se odmah i druga korist.

Pitanje dužine radnog dana, s obzirom na optimum, t. j. najviši iznos rada jednog radnika pri određenom radu za jedan sat, dan, mesec, godinu dana rada jeste pitanje koje se decenijama nalazi u centru borbe između radnika i poslodavca i koje angažuje i nezainteresovane ljude iz oblasti čiste nauke.

Kao sasvim neosporno utvrđeno je jedno pravilo: **da radnik nije mašina** i da za svaki sat rada ne može izbaciti iste količine proizvodnje. Količina proizvodnje u svakom satu rada zavisi od radnikove fizičke i duševne sposobnosti. A te sposobnosti, opet, zavise pored ostalog i od dužine radnog dana.

Katastrofalno je i za radnike i za privredu i za naciju, ako se kao ispravno primi gledište: što duži radni dan tim veća proizvodnja! To gledište je već davno demantovala praksa. A još više demantovala ga je docnije

nauka. Prema podacima Higijenskog muzeja u Drezdi radni efekat samo jednog radnog dana sa početkom u 7 sati ujutro i završetkom u pet i po sati na veče, pokazuje ogromne nejednakosti u svakom satu rada.

Ako bi se u dužini radnog dana teralo u beskonačnost, jasno je da preterani fizički napor u dnevnom iznosu rada ne bi mogli dati ni one količine, koje bi, inače, pri kraćem radnom danu, mogli da dadnu; i da bi se, zbog fizički neizdržive dužine radnoga dana, kod radnika morao da uživi i postane navikom sporiji tempo rada, kao instinktivna fiziološka odbrana organizma, na koji se polazu veći tereti nego što ih on, normalno, može da podnese.

Značajne su konstatacije krugova koji se bave naučnom organizacijom rada: da skraćen radni dan naročito tamo produktivno dejstvuje, gde vlada pretežno ručni, a ne mašinski rad. Kod mašinskog rada tempo rada u znatnoj meri određuje i ritam same mašine. Kod ručnog rada, a to je u zanatstvu koje kod nas čini jak deo privrede, intenzivnost brzine rada zavisi isključno od radnikove svežine. Predug rad ubija radnikovu svežinu a time i intenzivnost rada.

Naša nacionalna privreda, i industrijska i zanatska, ne pati od radničke zakonske zaštite, nego pati od **radničke nezaštićenosti in predugog radnog dana**, koji ubija radnikovu duševnu svežinu i, samim tim, i njegovu intenzivnost na radu.

Odtegljaj po Din 5 in 10 za Nabav. zadrugo.

Ko se je lanskio leto uvelo ta odtegljaj, sta vložila naša sodruga Jernejčič in Miklošič proti temu odtegljaju priziv na državni svet, češ, da je nezakonit in da je minister sa-

bračaja prekoračil svoj delokrog in da tudi minister financ ni bil opolno- močen uvesti nov odtegljaj in novo obremenitev vsega osebja.

Državni svet je na to pritožbo izdal sledečo rešitev:

U ime

Njegovog Veličanstva Aleksandra I., Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca.

Državni Svet!

U svom V. Odeljenju sastavljenom od Dr. Alekse Stanišića, člana Državnog Saveta, kao predsednika, g. g. Ivana Škarje, Dr. Save Vukanovića, Dr. Rudolfa Sardelića i Stevana Nešića, kao članova i drugog sekretara Mil. Ljujića uzeo je u razmatranje tužbu Ludvika Miklošića in Franca Jernejčiča protiv raspisa Ministra Saobraćaja od 3. septembra 1928. god., Br. 116. u pogledu obustava po 5. odnosno po 100. dinara od činovnika u korist Nabavilačke Zadruga pa je razmotrivši tužbu i ožalbeni raspis našao:

Da tužiocu nisu dobili nikakav konkretan akt — Ministrov rešenje u onom svojstvu kako po predviđanju čl. 15. u v. čl. 17. i 18. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima niti se protiv jednog takvog akta žale, već podnose i žale se Državnom Savetu protiv izvesnog raspisa Min. Saobraćaja, koji predstavlja akt unutarnjeg poslovanja upravne vlasti; te time očigledno nije još povredjen nikakav neposredni lični interes zasnovan za zakonu.

S toga a na osnovu čl. 24. t. 4. Zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima, V. Odeljenje Državnog Saveta,

Odlučuje:

Da se odbaci tužba Ludvika Miklošića i Franca Jernejčiča. Presudom u prepisu izvestiti tužitelje i Ministra.

Predsednik V. Odeljenja Državnog Saveta.

Kakor se iz rešitve vidi, se državni svet sploh ni spustil v pravno presojo cele zadeve, ampak je pritožbo odbil s motivacijom, da ss. Miklošič in Jernejčič sploh nista dobila o tej odtegnitvi osebnostno nikakega konkretnega akta in da vsled tega ni prizadet noben neposredni osebni interes; razpis ministarstva, da je le akt notranjega poslovanja upravne oblasti.

Tako torej državni svet. Ker se s tako razsodbom ne moremo strinjati, ker bi to stališče omogočalo železniški upravi, da z »navadnimi notranjimi razpisi« obremenjuje oseboje z vedno novimi odtegljaji, smo poskrbeli, da se bo tako upravno sodišče kot državni svet ponovno pečal s to zadevo. Istočasno pa pripominjamo, da je pri teh odtegljajih ljubljanska železniška direkcija pokazala veliko vnemo in jih takoj uvedla, med tem, ko se v območju zagrebske direkcije še do danes ti zneski ne odtegujejo.

S čim utemeljuje mariborski veliki župan razpust mariborskega podpornega društva?

Kakor Vam je znano, je bilo dne 12. maja mariborsko podporno društvo tik pred obćnim zborom razpušćeno in je moglo tako nepolitično nacionalno udruženje jugoslovanskih železničarjev (to so zvezarji) natakiniti novo lovoriko za klobuk svojih zmag za »dobrobit železničarjev«.

Ko so zvezarji prespali »svojo zmagu« in se zbudili z velikim mačkom, so seveda hoteli stvar zapeljati v druge vode, da se opero pred razburjenim svojim članstvom ter so začeli govoriti okoli, kako je to društvo financiralo mariborsko delavsko godbo, kako so se kupovale za milijone »stare, razbite hiše«, kako so posamezniki dobili od društva težke nagrade itd. Hoteli so funkcijonarje tega društva v celoti primerjati s funkcijonarji svoje nabavilačke zadruge, kjer so posamezni zvezarji in funkcijonarji res prešli letno po 15.000, da celo 40.000 Din raznih »nagrada, odškodnin, sejin in itd.«. Mislili so sigurno tudi na svojo ljubljansko godbo »Slogu« in na novo nabavljene instrumente, ki stanejo lepe deset- in desettisoče in so jih gotovo samo »podporni člani« po 2 Din mesečno znesli skupaj. Ja, gospodje zvezarji, nek pregovor pravi: »Božji mlini meljejo počasi, a sigurno!« Tudi za Vas se že melje!

Ker vse železničarje zanima potek po razpustu podpornega društva, prinašamo v naslednjem odluku o razpustu in izjave prizadetih organizacij.

Veliki župan mariborske oblasti Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

U. br. 2825/3, Maribor

11. maja 1929.

»Podpornemu društvu železniških delavcev in uslužbencev«

v roke predsednika g. Fischera Franca v Mariboru.

Oblastni odbor »Udruženja jugosl. narodnih železničarjev in brodarjev Ljubljana« opozoril je z vlogo od 7. 3. t. l. potom svoje podružnice v Mariboru velikega župana na nepravilno in protizakonito delovanje naslovnega društva ter zabilagala imenom onih svojih članova, ki so obćenim članom »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev«, da se v svrhu zaštite interesov članstva poslovanje tega društva nadzoruje; odnosno pregleda.

Na podlagi izvršene uradne preiskave se je ugotovilo, da naslovno društvo ne deluje v skladu s svojimi pravili ter je s protizakonitim poslovanjem prekorajlo svoj statutarni delokrog:

1. Namen društva po § 2 pravil je, izplaćevati ob smrti člana njegovim zaostalim od obćnega zbora določeno podporno v svrhu dostojnoga pogreba.

Odbor tega društva pa je uvedel vsled sklepa izrednega obćnega zbora dne 3. maja 1925 takozvano predizplaćilo po 25 letnem članstvu, tako da ima vsak član po preteku označene dobe pravico dvigniti polovično posmrtnino.

Namen društva po § 2 društvenih pravil je izplaćilo posmrtnine zaostalim vsakega člana v celoti.

S tem pa, da se je uvedlo delno predplaćilo ob preteku 25 let, tako da posmrtnina ob smrti posameznega člana ne pripada v celoti njegovim zaostalim, si je društvo pridljalo nov namen v nasprotju s § 2 obstojećih pravil, ne da bi za tako spremembo pravil zabilagala predhodno odobritev, predpisano v § 10 društvenega zakona z dne 15. XI. 1867, drž. zak. št. 134.

2. Dalje je društvo tudi s tem, da je po sklepu odborove seje z dne 25. maja 1928, ki ga je potrdil, odn. odobril izr. obć. zbor dne 14. VII. 1928 s prispevki, ki so določeni za dosego v § 2. pravil označenega namena in bi morali biti v svrhu izplaćila posmrtnina vsak čas likvidno na razpolago, kupilo dve hiši na Ruški cesti, takozvani »Ljudski dom« za vsoto Din 1.100.000.—, prekorajlo svoj delokrog, ker o kakih pravicah naložitve društvenega premoženja v nepremičninah in o načinu, kako se sme to izvršiti, v obstojećih pravilih ni najti zadevnega določila.

Ugotovljeno je tudi, da se je nahajalo »Gospodarsko društvo Ljudski dom, reg. zadruga z o. z.«, ki je imelo strankarsko-politično obeležje in od katerega je kupilo »Podporno društvo žel. delavcev in uslužbencev« v Mariboru »Ljudski dom« za vsoto Din 1.100.000.— v kritičnem finanćnem položaju.

S tem, da je izvršilo nakup »Ljudskega doma« za gori označeno vsoto, ki je po tuk. mnenju visoko pretirana, je »Podporno društvo žel. delavcev in uslužbencev« rešilo »Gospodarsko društvo Ljudski dom« iz kritične finanćne situacije — s čemur se je društvo očividno udejstvovalo v pravcu razpušćene politične »Socijalistične stranke Jugoslavije«.

Z ozirom na izrečena izvajanja, iz katerih izhaja, da je »Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev« v Mariboru s svojim delovanjem v nasprotju z obstojećimi oblastno-potrijebnimi pravili kršilo svoj statutarni delokrog.

razpušćam

to društvo po § 24. citiranega društvenega zakona iz leta 1867.

Obćenim odrejam, da se sestavi v svrhu zaštite članstva razpušćenega društva začasni troćlanski upravni odbor, v katerega imenujem sledeće osebe:

1. Fischer Franca, žel. ur., Pobrežje, Nasipna ul. 36.

2. Zavadlav Leopolda, žel. ur., Aleksandrova cesta 83.

3. Wurzinger Ivana, žel. ur., Tvorniška ulica 24.

Ta odbor ima pooblastilo, da pobira tuđi zanaprej, to je do pravomoćnosti prićujoće rešitve, pod nadzorstvom polic. komisarijata v Mariboru članske prispevke in izplaćuje posmrtnine med tem časom event. umrlih članova.

Proti temu odluku je v smislu § 25 cit. zakona dopustna pritožba na ministarstvo notranjih del, ki bi se morala vložiti pri velikem županu mariborske oblasti v Mariboru v roku 60 dni, računajoć od dneva, ki sledi vroćitvi prićujoće rešitve.

Veliki župan:

pečat: Dr. Schaubach I. r.

Veliki župan mariborske oblasti v Mariboru.

Odbor društva je dal sledećo izjavo:

Odbor Podpornega društva ni ustanovljen znane Schönherrijeve godbe, ampak so si jo železničarji ustanovili popolnoma sami z lastnimi prispevki. Podporno društvo ni imelo s tem nikakega posla, kakor tuđi ni oddalo gostilne in konzuma v »Ljudskem

domu« za 5 let ožjim svojim somišljenikom. Podporno društvo gostilne in konzuma sploh nikdar imelo ni in je zato tuđi ni moglo oddati.

Ker takšnih finanćnih transakcij pri društvu ni bilo, se seveda tuđi zaradi tega ni zviševala članarina. Ta se sploh ni zvišala pred dvema letoma, ampak vsled soglasnega sklepa članova na obćenem zboru že leta 1926. od 5 Din na 12.50 Din mesećno. Ta povišek pa se je sklenil zaradi tega, ker so člani zahtevali in obćenim sklenili tuđi povišek posmrtnine od 4000 na 10.000 Din.

Neresnićna je trditev, da bi Podporno društvo izplaćevalo članom, ki so bili člani že 25 let, po Din 8000 pred smrtjo, po smrti pa še 2000 Din, in da bi to ne odgovarjalo intencijam društva. Člani so že na obćenem zboru leta 1925. zahtevali, in nate sklenili, da se z ozirom na bedni položaj železničarjev poleg zvišane članarine in posmrtnine spremeni tuđi izplaćevanje te posmrtnine na ta način, da se zaćenši z letom 1926 izplaćuje članom, ki so že 25 let pri društvu, a onto izplaćila na ta način, da prejmejo člani s 25 leti v letu 1926. predplaćila, contra izplaćila 3000 Din, leta 1927. 4000 Din, leta 1928. 5000 Din, leta 1929. 6000 Din, leta 1930. 7000 Din in šele leta 1931. 8000 Din, ostanek do 10.000 Din pa za slućaj smrti. Proti temu sklepu ni na obćenem zboru nićije ugovarjal, posebno ne tuđi kaka »opozicija«.

Odbor Podpornega društva ni nobeni opoziciji onemogoćal kontrole društvenega delovanja, ampak je v smislu društvenih pravil dopušćal vse, kar je mogel in smel članom v svrhu kontrole. Upravni odbor tuđi ni onemogoćal na obćenih zborih poskusov kritike in kontrole, ampak je vsakomur dovolil govoriti, kakor dolgo in kar je hotel.

Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Odbor »Ljudskega doma« pa sledeće:

Ni res, da se nahaja »Ljudski dom«, obstojeć iz hiš št. 5 in 7 na Ruški cesti, že dalj časa v težavnom položaju, ampak ima celo zelo lepo premoženje nad 200.000 Din brez vsakih dolgov. Zato tuđi ni priskoćil odbor Podpornega društva, ki je meseca jula 1928 kupil poslopje, na pomoć. Podporno društvo je le kupilo hiši, ker se mu je nudil ugoden nakup in ni res, da bi bilo poslopje daleć preplaćeno in vredno samo 700 do 800.000 Din. Sodno zapriseženi izvedenci so poslopji ocenili na poldrug milijon dinarjev in sta poslopji z ozirom na solidno stavbo in krasno lego tuđi res toliko vredni. Ker je Podporno društvo hiši kupilo le za 1.100.000 Din, poslopji ni preplaćalo. Stroške prenosa pa plaća vedno

kupec in jih je torej moralo tuđi Podporno društvo plaćati v tem primeru.

Za »Ljudski dom« r. z. z o. z. v Mariboru.

Članarina za društvo se pobira redno naprej in naj člani pazijo, da vsled neplaćanja članarine ne izgube članskih pravic.

V pomirjenje in informaciju članova delavcev pa sporoćamo, da je odbor društva sklenil soglasno, vložiti proti razpustu pritožbo na ministarstvo notranjih del. Veliki župan je dal odboru društva za to pritožbo zakoniti rok 60 dni in bo pritožba v tem roku tuđi vložena. O usodi premoženja bo konćno odlučalo sodišće, ki bo moralo rešiti tuđi razna druga važna vprašanja tega društva, zvezana z razpustom. Gre za čisto gospodarsko instituciju in civilno-pravno razmerje, ki ni takko enostavno, kakor si morda marksikdo domišljuje. Če pa bo kdo neupravićeno v tem času do konćne ureditve deloval v škodu društva in članova, bo seve tuđi dajal odgovor in nosil posledice pred civilnim sodiščem. Delavstvo naj torej ohrani mirno kri in tuđi naj vsak na druge vpliva pomirjevalno.

Opomin in poziv

članom Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Članstvo naslovnega društva se opominja v izogib izbegavanja, da posluje oblastveno imenovani upravni odbor, ki ima nalogo, ubirati članarino in izplaćevati posmrtnine izvzemši predizplaćila neovirano dalje v smislu društvenih pravil.

Pozivlja se članstvo, da plaćuje članske prispevke redno po sedanjem načinu v izogib izključitve iz društva po 3 mesećni zamudi.

Upravni odbor ima tuđi nalog, da sestavi čimprej nova društvena pravila — seveda na reelnejši podlagi — ter izvršiti predpripreve za ustasnovni obćni zbor.

Gospodarstvo in delovni čas.

Nasprotstvo gospodarskih ali pravzaprav kapitalistićnih krogova v našu državu napram zašćitni zakonodaji obstoji tuđi radi takozvanega delovnega časa. Zakon o zaštiti delavcev predpisuje 8- do 10-urni delovni čas. Kakor vse važne določbe tega zakona, tako je tuđi delovni čas le bolj na papirju.

To je zlasti slućaj na železnicah, kjer, izvzemši pisarn, zlasti v ministarstvu, generalni direkciji in oblastnih direkcijah (kjer je v veljavi 7-urnik), nadalje delavnice, kjer se izvaja osemurnik, drugje o osemurniku ni govora, pać pa je uveden 10- do 12- in celo 16-urni delovni čas. Drastićne primere o tem bi mogli navesti zlasti iz zagrebske direkcije, kjer se na progi Split-Knin zahteva turnus 24-12 in kjer se vsi turnusi osobja ne rešujejo iz stališća stvarne potrebe in čim večje prometne varnosti, ampak le v »okviru odobrenih kreditova«.

Kako je pa v privatni industriji?

Po podatkih Delavske zbornice v Novem Sadu velja v Vojvodini ta-le povprećni delovni čas v urah:

	1924	1927
Kovaći	12	11
Kolarji	10½	11½
Kleparji	10½	10
Ključavničarji, mehaniki	10½	10
Mizarji	10¼	9¾
Krojaći	11	10
Tricarji	8¾	8¼
Brivci	12	11¼
Strojarji	12	12½
Stavbinski delavci	10¼	10¾
Delavci in namešćenci v trgovinah	10½	11
mlinih	10¾	10¼
tovarnah	10½	9¾

Srbija nam nudi sledećo sliku:

Stroka:	Povprečni delovni čas leta				
	1914	1925	1926	1927	1928
metalska	11½	11	10½	10	9½
lesna	11	9½	9½	9	9
usnjarska	11½	10½	10	10	10
oblačilna	11	10	10	10	10½
stavbinska	13	11½	11½	11½	11½
trgovinska	13	13½	12	12½	11½
tiskarska	9½	9½	10	8½	8½
hotel. služe	14	14½	14½	14½	13½
živilska	14	12½	12	13	13

Pa bo kdo trdil, da je v Sloveniji bolje. Ne trdimo, da ni, vsaj deloma. V splošnem je pa zlasti v obrti in manjši industriji isti delovni čas, kakor po ostalih delih države.

Navedena statistika je poućna zlasti v enem oziru: Delovni čas v obrti in industriji ni rezultat socijalno-zašćitne zakonodaje, ampak rezultat borbe med delodajalci in delojemalci. Radi tega je bil krajši delovni čas že pred sankcijo zakona o zaštiti delavcev v onih strokah, v katerih je bilo delavstvo organizirano. Ko je stopil v veljavo citirani zakon, se je mogel uveljaviti z ozirom na delovni čas zopet le v tistih podjetjih, v katerih je bilo delavstvo organizirano.

To dejstvo naj bi slućilo delavstvu kot kompas, in mu odprlo oči. Boljša in lepša bodoćnost za delavstvo gre edino preko strokovnih organizacij.

Dobro je, da izpregovorimo bese do tuđi o neumestni pa stalni zahtevi naših gospodarskih krogova po daljšem delovnem času. Njihovo geslo je: »Čim daljši delovni čas, tem višja produkcija!«

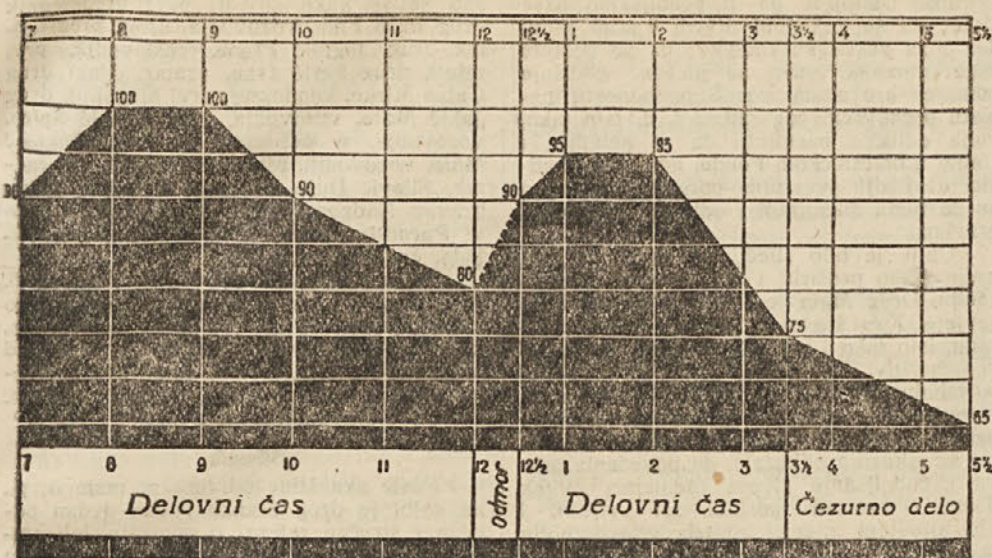
Kaj pravijo k temu strokovne ugotovitve. Higijenski muzej v Draćdanih je preiskoval efekt enega delovnega dneva.

(Glej sliko na naslednji strani.)

Prićetek dela ob 7. uri zjutraj, konec s polurnim opoldanskim odmorom ob pol 6. uri popoldne. Delovno sposobnost delavćeva zjutraj ob 7. uri, to je ob nastopu dela, je oznaćil z 90. Akcijska sila se je stopnjevala do 8. ure zjutraj na 100. Na tej višini je ostala še do 9. ure. Ob 10. uri je že padla na sposobnost ob nastopu v delo, to je na 90. Ob 11. uri je znaćala že 85, ob 12. uri 80.

Ob pol 1. uri, to je po polurnem počitku, je delovna sposobnost zopet 90. Ob 1. uri 95, ob 2. uri istotako 95. Potem pa prićne rapidno padati. Ob 3. uri znaća le še 80, ob pol 4. uri 75, ob 4. uri 72, ob 5. uri 68, ob pol 6. uri 65.

Ako vzamemo za normalni delovni čas osemurnik, v našem slu-

Po higijeničnem muzeju v Dresdenu.

čaju od 7. ure do pol 4. ure popoldne, vidimo, da je storitev zelo odvisna od svežosti telesa. Že pri normalnem delovnem času pade na koncu dela storitvena aktivnost. Naravnost katastrofalen je pa padec pri nadurnem delu.

In to je umljivo. Delavec ni namreč stroj, ki bi mogel producirati vedno večjo količino. Nasprotno vpliva na produkcijo zelo fizično in duševno

stanje. Menimo, da pa ni potrebno še posebej dokazovati, da vplivajo pretirani napor na delavca v obeh ozirih kvarno. Če je preobremenitev trajna, potem ne bo produciral delavec kljub dolgotrajnejšemu delovnemu času niti toliko, kolikor bi sicer pri normalni obremenitvi.

To velja zlasti za obrate, kjer je v pretežni večini ročno delo. Pri strojnem obratovanju odločuje nam-

reč pri produkciji tudi tempo stroja, pri ročnem delu pa zavisi intenzivnost in hitrost dela izključno od delavčeve svežosti. To pa ubija prekomerni delovni čas. Radi tega je silno pogrešno zlasti za male obrtnike, pa tudi za vso industrijo, ako žele izboljšati svoj položaj s podaljš-

anjem delovnega časa. Taka metoda pomeni prej katastrofo, kakor pa dvig gospodarstva.

Že to dejstvo dokazuje, da je delavska zaščita nujno potrebna. Dolžnost države pa je, da je ne ohrani le v sedanjem obsegu, ampak da jo zgradi do največje potankosti.

Vprašanje ministrstvu saobračaja!

Ali je ministrstvu saobračaja znano, da je v Postojni že davno zgrajena nova bivalnica za vlakospremno osebje, za katero bi morala naša uprava plačevati najemnino letno Din 40.500. Prostora je skupno 300 kvadratnih metrov in zahteva italijanska uprava letno najemnino Lir 45 za kvadratni meter.

Ali je ministrstvu znano, da je ta kasarna nezasedena, da pa mora naše vlakospremno osebje po težki in naporni službi počivati v nehygienični baraki, izpostavljeni celo smrtni nevarnosti?

Ali je ministrstvu znano, da se za to staro kasarno razstreljuje hrib in da se je pretekli teden pripetil slučaj, da je dinamit vrigel skalo na streho te barake, ki jo je skala pre-

bila in padla tik postelj na tla? Ko bi padla pol metra na stran, bi se pripetila v bivalnici težka nesreča! — Ali je ministrstvu znano, da je čez to bivalnico napeljana »poljska železnica«, s katero se prevažajo razstreljeni material, kar vedno omogoča težje nesreče.

Končno, ali je ministrstvu znano, da se s tem, da se naše osebje pusti v nehygienični baraki, ko je v bližini postavljena nova kasarna za isto osebje, postavlja našo upravo v slabo luč?

Pričakujemo, da bo ministrstvo saobračaja končno enkrat likvidiralo to vprašanje in uredilo najemninske odnose za kasarno z italijansko železniško upravo.

Več vlakospremnikov.

Vijesti sekretarijata Zagreb—Sarajevo—Beograd.

Velika željezničarska anketa u Beogradu.

Velika željezničarska anketa u Beogradu, na kojoj ćemo pred službenim faktorima i pred cijelom javnošću iznijeti sve naše želje i potrebe, a naročito želje i potrebe željezničkog radničkog osoblja, održavati će se 29. i 30. juna o. g. Dnevni red ankete ostaje onakav, kakav je u prošlosti bio objavljen.

Na anketu pozvano je Ministarstvo Saobračaja, Ministarstvo Socijalne Politike, Centralni Sekretarijat Radničkih Komora i sve Radničke Komore, te sve željezničarske organizacije. Obzirom na važnost predmeta, koji anketa ima da raspravi, nadajmo se, da će se i svi pozvani odazvati. Naročito je za očekivati, da će to učiniti zvanične državne ustanove, koje su na jednoj stručnoj i temeljitoj raspravi dnevnog reda anketa isto toliko zainteresovane, kao i sami željezničari. Odazivajući se pozivu na anketu, one će izvršiti samo jedan svoj zadatak, koji je — u ostalim državama Evrope — sasvim razumljiv i kojem se nitko ne opire. Prisustvo pak Radničkih Komora i njihovog Sekretarijata, te željezničarskih organizacija, unapred je sigurno.

Prvi i glavni pokretač ove ankete jeste i ostaje naš Savez. Preko naših delegata i govornika nastojati ćemo, da iznesemo pred anketu u čim vjernijoj slici kao položaj sveukupnih željezničara, tako i njihovih želja i nastojanja, da uredi položaj svoj i srede i sam saobraćaj. Da bi naše iznašanje bilo utičnije stvarno i stručno, to neka sve podružnice u najkraćem roku udovolje zahtjevu, da na svojim sastancima cijeli dnevni red rasprave i pošalju svoje primjedbe i predloge. Čim bolji predlozi i čim stvarnije primjedbe donijeti će nam i najbolji uspjesi na anketi.

Organizacija!

»Što je to organizacija?« upitao me nedavno jedan znanac-željezničar, koji nije organizovan, »na čemu se temelji, što je svrha iste i zašto nam ona uopće treba?«

Na to sam mu odgovorio:

»Svaki veći broj ljudi, koji ima ma u čem zajedničke interese i želi da ih dovodi do zajedničkog izražaja i da ih zajednički brani, ima potrebu, da se o svemu predhodno sporazumije, složi i jedinstveno nastupi. Čim je to učinjeno, stvorena je organizacija, a svrha joj je, da čuva i promiče zajedničke interese.

Evo nas željezničara! Zar mi nemamo sva sva zajedničkih interesa i potreba? Male plaće, dug radni dan, grubo postupanje, zakidanje prava na sve strane, velike globe, pa zajednički poslodavac itd. Kao pojedinac jedva bi bilo moguće svoje

pravo dovesti do izražaja ili ga obraniti, a proširiti ga i povećati pogotovo nikako. Kad u obranu naših prava nastupamo svi u jedan mah i po jednome planu, zar tu nije uspjeh unapred osiguran! Medjutim, nisu samo u tome zadatci naše organizacije. Ona ima da nam stiče i nova prava i nova poboljšanja. Sa razvitkom i napredkom u društvu, nadolaze nove društvene potrebe. Napredniji čovjek više treba nego li onaj zaostao. To što mi više trebamo, to treba organizacija da nam izvojuje. Mi, svaki pojedinac, to nikako nebi mogli, nu svi zajedno možemo postići uvijek toliko, koliko to naše fizičke i kulturne potrebe u datim prilikama iziskuju. Takvom zauzimanju organizacije ima se pripisati i to, što je naš položaj ipak donekle uredjen na jednoj zakonskoj osnovici (koje se osim željezničara retko tko drži) i što nam je život, za slučaj bolesti, nesreće i iznemoglosti koliko toliko osiguran. Prije ni toga nije bilo. Evo n. pr. željeznički radnici još uvijek nemaju uredjene odnose, ali organizacija radi neprestano na tome, da se i njima zagarantuje stalnost, bolja plata, penzije itd. Radnici će to i postići, ali to je moguće samo kroz jedno zajedničko zauzimanje sviju nas. Organizacija neprestano i žilavo radi, da se uredi pitanje sporednih pravnosti, pitanje službenih odijela, noćnih doplataka itd. U svim tim pravilnicima stoji, da nam je to i to zagarantovano, ali sa dodatkom, ako će za to biti »dovoljni« kredita. Nastojanje organizacije ide tamo, da se ne uzima obzir na nikakve kredite, jer temelj naših prava treba da je naš rad, a ne krediti. Jer ako radimo, onda smo i zaradili, i ne može se tek od toga praviti pitanje i pogadjanje. Evo i nastojanja organizacije, da se popravi stanje u bolesničkom fondu. Malo nas je, koji nismo na vlastitoj koži osjetili razne manjkavosti bolesničkog osiguranja. I tu kao pojedinac jedva možemo nešto popraviti, nu složni i organizovani možemo sav bolesnički fond dobiti u vlastite ruke i urediti ga prema našim potrebama.

Evo, to su u kratko razlozi, što je organizacija, zašto nam ona treba i čemu služi. Potreba pak, da budemo organizirani, najbolje je objašnjena našim općenito teškim položajem. Naše stanje, naša prava i sav naš život bili bi daleko bolji, da smo svi u organizaciji i složni na poslu oko obrane naših interesa. Mi smo velika zajednica sa zajedničkim interesima i potrebama nam je velika organizacija, potrebna nam je velika snaga, jer moramo da stvorimo velika djela.

Moj drug me je pažljivo saslušao i odgovorio: »Hvala Ti, sad znam što mi je činiti. Prvom zgodom podaj mi pristupnicu i ja ću biti najvjerniji član

naše toli važne i korisne organizacije.« Š . . . c.

Isplata zaostataka iz godine 1923./24.

Odlukom Ministra Finansija od 7. maja o. g. imalo bi se u najskorije vreme pristupiti isplati i drugog dijela zaostatka na berivima, kojeg duguje država svojim namještenicima, pa i željezničarima, za vrijeme od 1. X. 1923. do 1. V. 1924. U riješenju g. Ministra veli se sljedeće:

»Odlukom Pov. Br. 149 (Kabinet) od 26. aprila ove godine, donetom u saglasnosti sa g. Predsjednikom Ministarskog Saveta, odobreno je da se može izvršiti eskont druge i treće tranše 6¼% monopolskog zajma odobrenog zakonom od 23. novembra 1928. godine, za koje tranše su članom 9 ugovora o zajmu utvrđeni rokovi i to: za drugu 23. juli 1929 i za treću 23. mart 1930. godine.

Paragrafom 4 pomenutog zakona o zajmu predviđeno je da se prinos ovog zajma ima iskoristiti za likvidaciju državnih obaveza iz ranijih godina do 31. marta 1928. godine. Na osnovi toga zakonskog propisa rešavam:

Da se čist iznos druge i treće tranše monopolskog zajma, koji se dobija eskontom, upotrebi na sledeći način:

1. Za isplatu druge polovine razlike pravnosti državnih službenicima za vreme od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. godine 102.000.000 dinara.

U koliko određena suma ne bude premalena; za nadati se je, da će državnim namještenici i željezničari konačno doći do svojih zarada. U vezi sa ovim riješenjem Ministra Finansija upozoravam sve službenike i radnike, koji kod isplate prve polovice beriva nisu uzeti u obzir, da se pravovremeno pobrinu, da budu unešeni u nov isplatni spisak i to sa cijelom sumom, koju na ime zaostataka imaju primiti.

Tko će sada ispravljati nepravde?

Beogradska željeznička direkcija izdala je svim podređenim jedinicama okružnicu, koja glasi:

»Utvrđeno je, da u mnogim stanicama egzekutivno osoblje vrši čisto administrativnu dužnost bez znanja i odobrenja direkcije, pa se čak desilo, da se takovim službenicima, i ako nisu vršili egzekutivnu službu, zaračunava dodatak od 20 posto. Tako u nekim stanicama vlakovodje sa stručnim ispitima vrše sporedne dužnosti, dok se za vožnju službu upotrebljavaju službenici bez stručnih ispita. Osim toga je utvrđeno, da se u pojedinim stanicama obračunava kilometražna službenicima, koji u opće nemaju prava na istu, i ako je pravilnikom o sporednim pravnostima jasno predviđeno koji službenici i kada imaju pravo na kilometražu. Direkcija će sa svoje strane učiniti sve potrebno, da starije jedinice, koji su vršili ili tolerirali ovakove nepravilnosti, kazni i eventualno predaće disciplinskom sudu. Da se u buduću ovo ne

bi dešavalo naređuje se svim šefovima, da ovakovo stručno osoblje povuku sa sporednih dužnosti i u buduću ne upotrebljavaju za takove dužnosti bez odobrenja direkcije. Svaki nepravilan obračun sporednih pravnosti, na koje službenik nema pravo, stavit će se na teret šefa jedinice, koji će osim toga podnijeti i ostale zakonske posljedice. Šefovi službe vodit će strogo računa, da se ovo naređenje sprovedi u svoj točnosti, jer će direkcija i njih činiti odgovornima, ako se na njihovom dijelu teritorija utvrde nepravilnosti. Da bi direkcija prilikom likvidacije platnih spiskova mogla utvrditi, koji službenik ima pravo na dodatak od 20 posto, to jest da stvarno vrši egzekutivnu službu, određuje se šefovima stanica, da pri sastavu platnih spiskova sami upisuju u odgovarajuću rubriku onu odgovarajuću svotu u ime ovog procenta, te ima i prezime svakog takovog službenika podvuku, a isto tako će ti šefovi stanica upisati i stanarinu za sve službenike, koji ne uživaju državni stan, a sa primjedbom u platnom spisku »ne uživa državni stan«.

One iste nepravde, koje su osoblju nanijete sa znanjem i makinacijama raznih šefova, da će sada, na osnovu te okružnice, ti isti šefovi i ispraviti, u to neka vjeruje tko hoće, mi ne možemo. Oni će se i sada brinuti, da ostanu sve pri starom i da na boljim poslovima ostanu i dalje oni, koji su im srcu srasli, a ne oni, koji po svojim stvarnim vrednostima i na osnovu položaja ispita imaju pravo. Ovakva okružnica imala bi dejstva, a ovakve nepravde i nepravilnosti moglo bi se tek tada reparirati, kad bi se putem nezavisnih i objektivnih komisija ispitalo sve takve slučajeve i na osnovu ovako kupljenog materijala donosilo odluke, kakovu i gdje će pojedini službenik vršiti službu. Tek takva komisija mogla bi svakoga postaviti na njegovo mjesto.

Ipak, mora se priznati, i ova okružnica znači, ili barem daje naslućivati, korak na bolje. Možda će ipak, i nama na južnim dijelovima naših pruga, jednom da svane sunce pravde i pravednosti. Bilo bi za sve željezničare uputno, koji se osjećaju zapostavljeni, da na osnovu ove okružnice podnesu Direkciji žalbe na svoje službeno rasporedjenje. Put lične žalbe prije će dovesti svrsi i dati svakome više garancije, da će toj intenciji, da se svakog postavi na odgovarajuće mjesto i nagradi prema stvarnoj vrijednosti, pribavi i nužna sankcija. Inače, ostatak će sve pri starom.

Beograd, 15. maja 1929. M. H.

Koje je zaključke glavne skupštine boles. fonda odobrio ministar saobračaja?

Raspis svim oblastnim Upravama hum. fondova.

Gospodin Ministar Saobračaja odlukom C. H. broj 161-29 od 10. aprila t. g. odobrio je ove zaključke Glavne skupštine, održane 24. i 25. marta 1929. god.:

1. Da se vodi računa o specijalnim slučajevima u službi lekara, te

da se nagrada veća od 30 Din dodeli sporazumno za svaki pojedini slučaj između Oblasnih i Centralne uprave.

2. Da se ostavi Central. Upravnom Odboru, da u sporazumu sa ministarstvom Saobraćaja i komisijom elkara stručnjaka Dr. Dobrodelca i Dr. Vračevića, a eventualno i drugih lekara stručnjaka Dr. Dobrodelca i mesto, gde će se podići veliki sanatorij, u prvo vreme od najmanje 100 kreveta.

Ovaj izbor izvršio bi se u sporazumu sa stručnom lekarskom komisijom, Central. Uprav. Odborom, dotičnom Oblasnom Upravom i Ministarstvom Saobraćaja.

Ovaj zaključak je odobren tim, da se za taj rad ne daju nagrade, nego samo propisani putni troškovi, za koje treba za svaki slučaj tražiti odobrenje Gospodina Ministra Saobraćaja.

3. Da Glavna Skupština stavlja u dužnost Centr. Upravnom Odboru da akciju, koju je do sada Centralni Upr. Odbor vodio u pitanju sanatorija za lečenje tuberkuloze, vodi dalje, da u vezi sa akcijom, koju je poveo Dr. Dobrodelac, radi sporazumno, i ako se vidi, da ta akcija ima uspeha, neka se ne leti u troškove, ako ne uspe, neka Centr. Upravni Odbor radi dalje, u tu svrhu Skupština mu otvara kredit od 6.000.000 Din.

Ovaj zaključek odobren je u smislu § 46 Naredbe, da se odobreni 6.000.000 Din može utrošiti iz Rezervnog Fonda.

4. Da Centralni Upravni Odbor sastavi novi Pravilnik Bol. fonda na osnovi nove Uredbe o osiguranju drž. saobraćajnog osoblja za slučaj bolesti i nesreće, da projekat dostavi svima Oblasnim Upravama, da ga međusobno obrade i da stave u odredjenom roku protipredloge Centr. Upravi, koja će posle toga, da ga stavi u život.

Ovaj zaključak odobren je s tim, da taj Pravilnik odobri Ministar Saobraćaja.

5. Da se delegatima Glavne skupštine odobri nagrada u 200 Din dnevno, a za Oblasne skupštine 150 Din. Upravnom i Nadzornom Odboru, kao i službenicima, koji po dužnosti moraju, da prisustvuju Skupštini i Delegatima iz mesta po pola dnevne kao nagrada u ime troškova. Drugo da se dnevne za 1927 i 1928 godinu odobre, kao što je i prošlogodišnje Skupština i ove godine rešila sa molbom za povratno dejstvo. Po ovom zaključku odobrio je Gospodin Ministar u smislu izmene § 32 Naredbe o osiguranju drž. saobrać. osoblja za slučaj bolesti i nesreće, da se učesnicima Glavne i Oblasnih Skupština, održanih 1929. godine, koji su sa službom van mesta, gde se skupština održava, isplati dnevni-
ca od 100 Din.

Istom Odlukom Gospodin Ministar Saobraćaja nije u opšte odobrio ove zaključke Glavne Skupštine, održane 24. i 25. marta t. g.:

1. Da se ljubljanskoj bolnici dade subvencija za kupnju radiuma i izgradnju paviljona za lečenje tuberkuloze, da se ostavi Centralnom Upravnom Odboru, da on donese definitivnu odluku.

2. Da se administrativnom osoblju Oblasne Uprave i Centr. Uprave isplati nagrada u sumi 100.000 Din za prekovremeni rad u 1928-29. godini.

3. Da se izdatci za sanatorijsko lečenje oženjenim (udatim) članova preuzme u celoti na teret Bol. Fonda.

4. Da se Centr. Upravnom i Centr. Nadzornom Odboru odobri za 1928. godinu nagrada u sumi od 25.000 Din.

Skupštine i sastanci.

Velika železničarska skupština u Zagrebu.

U srijedu dne 8. maja održana je bila u Zagrebu dobro posjećena i uspjela skupština železničara, koju je sazvala podružnica Saveza. Dvorana Radničke Komore bila je dupkom puna slušatelja, koji su sa najvećim mirom i interesom pratili govorike.

Skupštinu je otvorio i ujome rukovodio drug Korene, a po dnevnom redu govorio je drug Stanko iz Ljubljane. Budući je to bila prva skupština iza održanog Kongresa.

to je i dnevni red iste bio ispunjen u glavnom izvještajem o radu i zaključcima Kongresa, a naročito o onim zaključcima, koji dublje zasijecaju u prava i dužnosti članstva prema Savezu, ili pako u odnose između železničara i njihovog poslodavca — države. Na potonjim zaključcima govornik se je najviše zadržao, a to radi toga, jer kad železničari te zaključke u cjelosti shvate i obnadju ih za sebe i svoju egzistenciju korisnima, onda će se za dokučenje njihovo odlučnije i zalagati. Svi železničari — sa malim izuzetcima — žale se na težak život i na teške uslove rada. Skratka rečeno: raditi se mora mnogo i teško, a za rad se ne dobije ni približna nagrada, potrebna za regeneraciju. Najinteligentniji dio železničara, predstavljen u našem Savezu, preko svojeg Kongresa tu činjenicu jasno i glasno podvlači: popravka položaja železničarima potrebna je ne samo njima i radi njih, već je takva potreba nametnuta i samim funkcijama, koje železničari u stroju željeznice vrše. Sa glavnim i obespavljenim železničarima saobraćaj nemože napred. On će da hramlje. K popravci položaja železničara treba pristupiti odlučno i temeljito. Tu naši predlozi idu za time, da se izmjeni Zakon o saobraćajnom osoblju, postavljajući ga na bolje i savremenije osnove, garantirajući železničarima veće i plate i automatska unapređenja, a za radničko osoblje, da se čim prije donese nov Pravilnik, u koji valja da bude uneseno čim više onih odredba, koje je naš Savez izradio i podnio Ministarstvu Saobraćaja. Time u vezi valja izmijeniti i popraviti i sve Pravilnike o sporednim prnadležnostima, kojih mora biti glavna osobina, da se ono, što se u njima korisna za osoblje bude predviđalo, zaista i izvršuje. Danas to nije slučaj, i otuda isto jedan dio zla. Razumije se, popravke valja izvršiti i na svim drugim stranama. U prvome redu valja nastojati, da se popravi prilike u našem osiguranju za bolest i nezgode. Sa današnjim stanjem toga osiguranja mi nismo zadovoljni. Naši interesi nisu skoro nikako zaštićeni. Prije svega potrebno je, da u tim institucijama dodju železničari do svojeg zastupstva i izražaja: treba da se provedu slobodni izbori za bolesnički Fond, kojem valja priključiti i osiguranje za slučaj nezgoda.

Sav govor druga Stanka bio je stvaran i u najpunijem skladu sa životnim potrebama i osjećajima svijui onih železničara, koji iz današnjeg stanja nezadovoljstva i bijede žele da izadju, pa je zato pri koncu bio i burno pozdravljen. Učesnici skupštine, koju je zaključio drug Korene, razišli su se sa iste u najboljem raspoloženju, da ideje — slušane na skupštini — prenesu u najšire redove železničara.

Sunja.

Na poziv drugova iz stanice Majur održali smo sa njima dne 12. maja sastanak, kojem su isti prisustvovali u ovelim broju. Razgovarali smo o značaju organizacije, o Pravilima našeg Saveza i o svima zaključcima, koje je donio zadnji Kongres. U svemu tome drugovi železničari iz Majura vidjeli su samo dobro za svoju egzistenciju i shvatili, da im to dobro može pasti u dio samo tako, ako u radu i u organizaciji i sami sudjeluju. Čim nas je više tim smo jači, a čim smo jači i uspjeha smo sigurniji. Stoga su se drugovi železničari stanice Majur kao jedan odlučili, da pristupe u naš Savez, te je odmah izabran manji odbor, koji će otpravljati sve poslove toga povjereništva. Tako je za predsjednika izabran drug Lončar Mirko, za tajnika drug Marić Marko i za odbornike Jelčić Ivo, Indjić Jovo, Madjarić Nikola i Svaga Matija.

Novim suborcima za bolji život svijui železničara želimo mnogo uspjeha, a koji se mogu postići samo harnim i istrajnim radom. M. J.

Jasenovac.

Naš sastanak, na kojem smo raspravljali o predlozima za novi Radnički Pravilnik, održali smo 12. V. o. g. Isti je bio vrlo dobro posjeđen i na njem je drug Mata Šepović temeljito i stvarno govorio o svima

našim potrebama. Naročito je naglasio, da moramo nastojati, da si poboljšamo naše plate; da se zakonom utvrdi 8 sati radni dan i za sekijske radnike; da se poštuje zagarantovana prava na plaćene godišnje odmorske, prava na vozne pogodnosti, na platu prekovremenog rada i t. d. Isto tako, valja odlučno nastojati, da se poboljša i stanje u bolesničkom Fondu, gdje treba radnici da nadju svestranu potporu i njegu, a ne da budu šikanirani i odbijani sa svojim pravima.

Dalje je bilo riječi i o tome, na koji način ćemo proširiti i ojačati našu organizaciju. Drug Mata je i tu dao vrlo poučne savjete. Kao što smo složni i marljivi na radu, isto tako i još više moramo biti složni i marljivi, kad se radi o našim životnim potrebama. Mi našom organizacijom ne činimo nikome zlo, tek preko nje tražimo naša prava, a to nam se ne smije braniti, jer su iskustva pokazala, da povećanje prava i poboljšanje života radnicima uvijek donosi i koristi poslodavcu: svjesni i obezbijedjeni radnici uvijek više i bolje rade, nego li bespravno roblje. Osim toga, ako će nama radnicima biti bolje, koristiti će se time i svi ostali, jer će se i njihovo stanje poboljšati. Ipak si moramo uvijek biti svjesni, da se bez sloge i bez organizacije nemože napred.

Sastanak je zaključen sa jednodušnim raspoloženjem svijui prisutnih, da svi požrtvovno porade na ojačanju organizacije.

J. P.

Nova Gradiška.

Povodom okružnice Sekretarijata iz Zagreba od 5. V. o. g. održali smo sastanak, na kojem smo svestrano raspravljali o pitanjima, koja nas tište i koja bi trebalo riješiti odredbama novog Radničkog Pravilnika. Među ostalim, jednom za svagda valja riješiti pitanje plaćenih godišnjih odmora za radnike: ako se u Pravilniku predvide takvi dopusti — a treba ih predvidjeti — onda se radnicima moraju i podijeliti. Platu za sekijske radnike-početnike treba utvrditi sa 4 dinara na sat, koju se mora, prema godinama službe i odgovornosti posla, automatski povećavati svake godine. Ukorićene legitimacije i rezišku vožnju valja radnicima zagarantovati za sve osobne i brze vlakove. Radno vrijeme valja nam računati od časa primanja alata, a ne od časa dolaženja na mjesto rada, a svaki rad preko 8 sati da nam se naplaćuje sa najmanje 50% više, a nedeljom i praznicima 100%. Tek po tako povišenoj plati i uredjenom radnom vremenu moći će se od nas zahtijevati, da svršimo dnevno 15 i više metri šinja, dočim ovakvi kakvi smo danas — izmoren i izgubljeni, nemožemo toliko. Nadalje, smatramo vrlo važnim, da nam i naše osiguranje za bolest i nezgode bolje funkcioniše. Hranarinu valja isplaćivati za sve dane u mjesecu u visini 100% plaće, a samu isplatu valja izvršiti najkasnije pod konac mjeseca zajedno sa redovnom platom.

Evo to su naši predlozi, na koje upozorujemo sve drugove, koji će sudjelovati na anketi u Beogradu i u radu oko donošenja novog Radničkog Pravilnika. Istovremeno zahvalni smo i našem Savezu na trudu oko zauzimanja za bijedne železničke radnike, kojih položaj bi, da Saveza nema, bio još gori i nesnosniji.

Drugarski Vas pozdravljamo P. L.

Bačuga.

U nedelju 19. maja boraviše u našoj sredini organizovani drugovi iz Jasenovca, koje smo zamolili, da nam dodju i protumače vrijednost i važnost naše organizacije. Na vijest, da nam drugovi dolaze, sakupismo smo svi, te smo ih sa pažnjom i poštivanjem dočekali i u drugarskom razgovoru još pažljivije saslušali. Iz njihovih razlaganja vidjeli smo ogromnu vrijednost, koju radnici imaju od svoje organizacije, ako su u njoj složni i marljivi u radu za svoje dobro. Upravo sa ljubomorom slušali smo drugove jasenovčane, kad nam protumačiše mnoge koristi, koje su oni kroz organizaciju postigli, a o kojima mi nismo mogli ni misliti, jer nismo imali organizacije, preko koje se jedino mogu postići.

Zahvaljujući drugovima radnicima iz Jasenovca na njihovom trudu, koji su nam svojim posjetom iskazali, a naročito na poduci, koju su nam od srca dali, mi im obećavamo, da ćemo početi njihovim stopama: kroz organizaciju do većeg komadića kruha i do većeg prava. Obzirom na veliku bijedu, u kojoj naši radnici žive i na velike šikanacije, koje moraju da trpe, nadamo se, da ćemo u našem pothvatu i uspjeti. Uvjereni smo, da će svi radnici i ostali železničari — od Capraga do Vrginmosta, naći se u jednome kolu. S. D.

Dopisi.

Split.

Pored opće železničarske skupštine, koju smo održali dne 5. maja o. g., održana je isti dan i oblasna konferencija pružnih stražara, kojoj su prisustvovali brojni delegati iz svijui dalmatinskih pruga. Ta konferencija bavila se je u glavnom pitanjem dugog radnog vremena, pa je posle opširne i temeljite rasprave zaključeno, da se imaju poduzeti koraci na svim nadležnim mjestima, da se ste strane položaj stražara popravi.

Novi odbor naše podružnice konstituisao se je kako slijedi: prvi predsjednik drug Pešo Filip, vozovodja, drugi predsjednik drug Inguljić Frane, poslovođa, prvi tajnik drug Ferić Ivan, vratar, drugi drug Culap Mirko, konduktor, prvi blagajnik drug Jukić Mate, vozovodja, drugi Tomić Spiro, vozovodja, a odbornici su drug Čukušić Mate, vozovodja, Kliskinić Jure, pružni radnik, Silović Duje, bravar i Vrdoljak Luka, bravar. Nadzorni odbor sačinjavaju drugi Parodžina Jovo, konduktor i Jedrić Nikola, čuvar pruge.

Posle velike i uspjele skupštine od 5. maja o. g. prilaze nam novi članovi i ljepo napredujemo. Za anketu o železničarima, koja će se održavati u Beogradu, vlada kod nas veliki interes. Učiniti ćemo sve potrebno, pa da uspjehu iste i mi doprinesemo. Sa drugarskim pozdravom M. J.

Šibenik.

Posle skupštine održane 6. maja o. g., na kojoj je drug Stanko podnio jedan poučan i stručan referat o položaju železničara i potrebi strukovne organizacije, naša podružnica je vidno napredovala. Ne samo da je članstvo upućeno u bit svojih potreba, nego nam i dosadašnji protivnici priznavaju, da je samo naš rad ispravan i da samo naši metodi rada mogu železničarima donijeti koristi. Sa skupštinom od 6. maja razbijeni su ujedno svi prigovori i sumnjica, da je naša organizacija politička i antidržavna. Svatko se je mogao uvjeriti, da nam je jedini cilj stručni napredak, a takav rad je ne samo u interesu našem, već i same željeznice, koja će sa bolje plaćenim i osiguranim službenicima daleko bolje funkcionisati, nego li sa bijednicima kakvi smo danas.

Odbor, izabran na skupštini, konstituisao se je kako slijedi: Krnić Franja, predsjednik, Zrnčević Makso, potpredsjednik, Osvađ, tajnik, Škugor Dunko, blagajnik, te odbornici Kalpić Luka, Petković Mate, Labura Krste, Juras Šime i Baromisa Lazo.

Pred kratkim vremenom boravio je ovdje šef saobraćajne službe, kod kojeg smo intervenirali za 3 smene manevarskog osoblja i za povišenje kilometraže za vodje maneuvre. Pozvali smo se na primjer drugih stanica, koje kod manje frekvencije vagona imaju 3 smene i partije-vodje veću kilometražu, nu to nije bio dovoljan razlog, da g. šefa uvjeri u opravdanost našeg zahtjeva, te za sada u njem nismo uspjeli. To nas ali neće smetati, a da na ostvarenju ovog našeg zahtjeva živo ne radimo i dalje.

F. K. D. Š. O.

Vinkovci.

Možemo Vam javiti, da smo sa nestrpljivošću očekivali naš zadnji Kongres, a naročito nas je zanimalo, kakovi će biti njegovi zaključci. Iz »Ujedinjenog Železničara« od 1. Maja vidjeli smo, da je Kongres prošao najbolje, a donešeni zaključci točno odgovaraju našem položaju i našim potrebama. Pa i iz gradjanskih novina vidjeli smo, da je naš Kongres bio na visini i da mu je sa svijui strana bila poklonjena velika pažnja. Kad bi sada i železničari u većem broju shvatili svoj zadatak, mogli bi se skoro nadati nečem boljem. Oni bi, naime, trebali da se čim brojnije svrstaju u naše redove i da požrtvovno rade na tome, da se zaključci Kongresa privedu i u život. Bez njihovog zauzimanja to neće ići.

U našoj stanici ima mnogo znakova, da će u pogledu dizanja i jačanja organizacije prilike skoro krenuti na bolje. Za jednom stvarnom i stručnom organizacijom naši železničari sve više raspitkuju. U žutu organizaciju svatko je razočaran. Sa nestankom policijskih radikala ponestaje sve više i naših žutokljunaša. Tu i tamo izmili još po koji, nu nekog rada i zalaganja za žutokljunaše više kod nas nema. Sa ugušenjem partizanske korupcije ugušeni su i žuti. O svim našim prilikama, nadamo se, imati ćemo skoro prilike javno i opširno se razgovoriti na železničarskom sastanku, kojeg ćemo sazvati, a na kojem ćemo pojasniti i značaj našeg Saveza kao i zaključke, koje je zadnji Kongres usvojio.

Pozdravljaju Vas

V. K. i S. M.

Novi Marof.

Svi naši pružni stražari bili su vrlo obradovani, kad su u zadnjem »Ujedinjenom Železničaru« pročitali, kako se naš Savez zauzima za njihove potrebe, medju koje spada i pravo na travu, koja na njihovom teritoriju uz prugu raste. Na odnoshni članak uzvrpoljili su se i oni, koji si travu nepripadno prisvojili. Da prikrju svoj egoistični postupak, oni, kako čujemo, namjeravaju dati Direkciji predlog, da ona sama raspolaže sa tom travom, a ne mi. Hoće li uspjeti, vidjet ćemo. Bilo bi pravo i bogu drago, da se poštuju naša davno stečena i već godinama uživana prava, te da nam se sva trava u našim rejonima dade na besplatno uživanje. Najmanje što bi trebalo učiniti jest, da nam se iz izvjesna gospođa, kojoj naše jadikovanje neide u račun, barem ne groze.

Većina zagorskih pružnih stražara, a i sekijskih radnika uvidja, da im sve zlo dolazi najviše uslijed neorganizovanosti. Da se taj uzrok naše nevolje odstrani, riješili smo živo raditi na stvaranju organizacije. Do sada imamo lijepih uspjeha. Mi se dižemo i pribiremo suprot našim brojnim i često do nepoštenosti pakosnim neprijateljima.

Sombor.

Kao što smo Vam već javili, svi su izgledi, da će i u stanici Sombor doći skoro do formiranja podružnice Ujedinjenog Saveza. Do sada je to bilo teško, jer se je svaki pokušaj organizovanja, koji nije vršen unutar redova nacionalista, smatrao komunističkim i antidržavnim. Obzirom pak na činjenicu, da naš Savez i pod sadanjim političkim prilikama nesmetano živi i radi, očiti je znak, da on nije komunistički nit antidržavni, te nam radi organizovanja u Savez ne smije nitko činiti nikakvih predbacivanja ili sumnjičenja. Žuta nacionalna organizacija kod nas više i ne postoji. Sa zabranom nasilnog ustezanja članarine i rasturanjem policijskih partija, prerezan je život i žutima. Na tom umrtvljenju se najbolje vidi, kako su oni bili samo obični privjesak korumpiranih stranaka, a nikakav iz potreba željezničara izvirući organizam. Radi toga nitko od nas neće ni suze za njima proliti.

Molimo Vas, da nam pošaljete materijal za početak rada podružnice. Za sada računajte na oko 30 članova, a čim uspijemo održati veću javnu skupštinu i pojasnimo sve prednosti organizovanja u Ujedinjeni Savez, biti će nas daleko više. Mi računamo najmanje 60 stalnih članova. Kad podignemo organizaciju u Somboru, poći ćemo među drugove u Suboticu i na ostale veće stanice.

Ostajemo Vaši drugovi G. R. J. Z.

ZAHVALA.

Ovime se najtoplije zahvaljujem mnogo cijenjenom Ujedinjenom Savezu Željezničara Jugoslavije, koji mi je povodom neprežaljene smrti mog supruga, isplatio na ime posmrtnine Din 500.—, te svima drugovima željezničarima iz Siska, koji su prisustvovali njegovom pogrebu i tako me utješili u velikoj boli.

Sisak, dne 10. maja 1929.

Lubica Berek.

Strokovne zadeve.

Turnusj prometnege osobja.

Pravilna razdelitev dela po vrstah službe, priznanje dela, ter zadostna plača prizadetega osobja je predpogoj za dobro in uspešno vršenje službe.

Ohranjeno osobje, ki obvlada v popolnosti svojo naporno službo, bi moral biti smoter železniške uprave.

Kako vplivajo preobremenitev in slabi delovni pogoji na osobje v službi, je razvidno iz poročila zdravnikov želez. bol. blagajne, kjer se prikazuje 35 odstotkov revmatično-jetično bolehalojećih železničarjev v eksekutivni službi.

Tudi delavci v delavnicah in kurilnicah vsled nezadostnih higijenskih naprav in neodgovarjajoćih plač niso na boljšem.

V eksekutivi, kjer traja služba noć in dan, pozablja železniška uprava, da služba v noćnem času izrabi en in pol človeške sile.

In ravno v eksekutivni službi se določbe začasnega pravilnika iz 1920. leta ne upoštevajo.

Pravilnik točno določa osemurni delovni čas za vsako vrsto službe.

Po eno uro priprave in posprave pred odhodom vlaka. Generalna direkcija pa je izdala neko tolmačenje in odvzela v začasnem pravilniku določeno eno uro posprave in priprave izven domičilne postaje.

Današnji turnusi tov. vlakov po odvzeti pospravi in pripravi ene ure zunaj znašajo 36 do 38 odstotkov službe. Pri potniških vlakih 33 do 35 odstotkov. V zagrebški, beograjski direkciji itd. znašajo turnusi 43 do 48 odstot. službe. Zamude nevštete.

Sprevodniki, ki vozijo 8 dni ločeno od svoje skupine, napravijo v teh dneh do 39 odstotkov službe; na dalmatinski progi (Split—Šibenik) 50 odstotkov službe.

Dopusti (odmori) v zakonu in začasnem pravilniku, predvideni za eksekutivno osobje, posebno za strojno in vlakospremno, v najlepšem letnem času, ne pridejo v poštev.

Isto se dogaja pri postajnem (kretniško - premikalnem) osobju, prometnem uradništvu, progovnem osobju, obhodnikom, paznikom itd., da si morajo dopust in odmora sami kriti, to je s podaljšanim delovnim časom sami odslužiti.

Iz leta v leto ponavljajoća štednja in vedne redukcije eksekutivnega osobja so znižale to osobje na minimum, istočasno pa seveda občutno zmanjšale varnost prometa.

V ljubljanski direkciji, deloma tudi na glavnih progah, je reduciran drugi sprevodnik pri potniških vlakih.

Edini sprevodnik, ki je pri vlaku, izvršuje komaj pregled potnikov, ne more pa se brigati za varnost prometa.

V zagrebški in beograjski direkciji so na primer uvideli, da je v interesu javne varnosti, da se dodeli sklepnege zavirača pri vseh garniturah osebnih in brzih vlakov, pri brzovlakih, kjer ni mogoće vlakovodju vsled naporne varnostne službe vršiti še komercijelno — tudi manipulanta.

Vlakospremno osobje ljubljanske direkcije prosi in zahteva že leta in leta za dodelitev manipulanta pri brzovlakih 5, 4, 1 in 2 Ljubljana gl. kol.—Zagreb in obratno, toda brezuspešno.

Pri omenjenih brzovlakih ostane prtljaga, brzovoz in korespondenca na progi Zagreb gl. kol.—Zidani most brez vsakega nadzorstva.

Zahtevamo točno uvaževanje določb v zakonu in začasnem pravilniku objavljenih glede osemurnega delovnega časa. Za vlakospremno in strojno osobje 30—20 odstot. in 50 odstot., kot pravilnik predvideva. To je 216 ur mesečno službe, všteto 1 uro pred odhodom in 1 uro posprave doma in zunaj domicila. Za ostalo eksekutivno osobje turnus 12/24, to je 240 ur službe mesečno in všteti dvodnevni odmor mesečno.

Željezničarji, vaša lastna brezbriznost za strokovno razredno organizacijo dosti pripomore k vednemu kršenju osemurnika.

Sodrug, USZJ vas poziva na vztrajno in samozavešno delo, da privedete vse železničarje pod okrilje Saveza, da branite in zahtevate osemurnik.

Predsednikom delavskih zaupnikov!

Vsem delavskim zaupnikom!

Po 6. januarju 1929 je ponekod, zlasti v nekaterih progovnih sekcijah, delo zaupnikov zaostajalo ter se sklicevanju sej ni posvećalo zadostne pažnje.

Gotovi agitatorji (iz onih vrst, ki so pri volitvah zaupnikov »sijajno« propadli) so šli med železničarje s parolo, da »zaupnikov ni več«, kdor bo pa še naprej delal, bo odpušćen, hoteć unićiti težko priborjeno delavsko zastopstvo.

Na Vas, sodrug, predsedniki zaupnikov je, da točno in vztrajno vršite svoje zakonite dolžnosti in se zavedajte, da ste vsi zaupniki zašćitni pred preganjanjem radi vršitve Vašega dela!

V naslednjem navajamo tozadevne odlroke:

1. Čl. 119. zakona o zašćiti delavcev.

Delodajalci ne smejo odpušćati niti preganjati delavskih zaupnikov zaradi pravilnega izvrševanja njih dolžnosti po odredbah tega zakona.

2. Odlök Stola sedmorice odd. B z dne 9. avgusta 1927 Ut 213-27 — v pogledu zašćite delavskih zaupnikov.

Glede na določilo čl. 119. zakona o zašćiti delavcev z dne 28. februarja 1922, Uradni list 74-211 ex 1922, je prosta uporaba čl. 17. službenega reda o dopustnosti 14 dnevne odpovedi nasproti delavskim zaupnikom nedopustna. — Razveza službenega razmerja je v takem primeru dopustna le iz vzrokov čl. 112. d) zakona o zašćiti delavcev ali čl. 202. in 203. splošnega rudarskega zakona. Če hoće torej podjetje tako službeno razmerje razvezati, mora navesti za to razlog, ki ga k taki razvezi upravićuje. Le ona je dolžna dokazati, da delavskega zaupnika ni odpustila iz službe radi izvrševanja njegovih zaupniških poslov. V večini slučajev bi zaupnik sicer ne mogel dokazati z navedbami kakih činjenic, da je bil odpušćen radi svojih zaupniških poslov.

Zakoniti odpust zaupnika.

Podajamo izvleček iz zakona o zašćiti delavcev, da delavski zaupniki vedo, kako se jim je ravnati.

Gospe! Vzemite

za perilo samo

Persil!

To je prava pomoć!

Enoglasno

doni hvala vseh, ki ga poznajo. S Persilom — polovico manj dela, poceni pranje in neoporećno perilo! — tako pravi vsaka gospodinja, katera ga je enkrat poskusila.

Po čl. 112. zakona o zašćiti delavcev prestane mandat delavskega zaupnika:

a) Z izgubo državljanskih pravic po polnoveljavni sodni odlöbi.

b) Zbog težke kršitve dolžnosti odnosno prekoraćenja dolžnosti, ako je nastala s tem nevarnost za življenje, zdravje in druge važne interese zaposlenih delavcev in podjetja. O vprašanju, ali je nastala težka kršitev dolžnosti ali prekoraćitev področja, odlöči na zahtevo lastnika podjetja ali dveh tretjin zaposlenih delavcev dotičnega podjetja pristojna Inšpekcija dela, zoper katero odlöbo se sme nezadovoljna stranka pritožiti na ministristvo za socijalno politiko.

Z odobritvijo novega budžeta je Vaša dolžnost, da povsod zahtevate regulacijo in povišanje urnih plač. Kjer so bili zaupniki najbolj agilni, so v tem pravcu dosegli lepe uspehe. Zahtevajte najprvo povrnitev onih plač, ki so bile s 1. aprilom 1927 reducirane. Zahtevajte, da se delavce, zlasti pri progovnih sekcijah, redno in po vrsti imenuje stalnim, da se jih po vrsti sprejme v provizijski zavod. Pazite, da se bo povsod redno plaćalo čezurno delo ob nedeljah s 100 odstotki ter se sklicujte pri tem na odlök M. S. F. O. br. 87-26. Zahtevajte higijenićno ureditev delavnic in kurilnic!

Zaupniki! Ogromno dela Vas čakal Delavstvo gleda na Vas! Zakon o zašćiti delavcev in navodila o poslovanju zaupnikov Vam predpisujejo velik delokrog. Izvršite Vaše dolžnosti, postanite res pravi in odlöćni delavski zaupniki!

Anketa za delavski pravilnik se bo še ta mesec vršila. Predsedniki delavskih zaupnikov bodete šli na anketo, da zastopate stališće delavstva, da se borite za boljšo bodoćnost vseh delavcev. Pokažite že z delom doma, v svoji jedinici, da ste sposobni in zmožni pravilno zastopati delavske interese.

Centralni zaupniški svet zaupnikov U. S. Ž. J.

Iz vlakospremne službe.

Pri vlakospremni službi imamo tudi neke vrste nenastavljenih ljudi, ki jim pravimo zaviraći. Pa ne da bi kdo mislil, da jim pravimo zato zaviraći, ker med vožnjo zavirajo, saj zavirajo tudi sprevodniki in vlakovodje. Ne. To ime ima čisto drug pomen, dasi ni pravilno izraženo. Za današnjega zaviraća bi pać najbolj odgovarjalo ime kaznenec.

Da ne bo kdo neverjetno stresal glave, ko bo to čital, bom navedel nekaj primerov, iz katerih bo takoj razvidno, da smo zaviraći res najvećji reveži.

Nikdo mi menda ne bo ugovarjal, če trdim, da povsod, kjerkoli je nekdo že več let v eni službi, postane v tej službi stalen in sčasoma imenovan, odnosno nastavljen. Tako je v privatnih službah in tudi pri železnici, seveda, pri drugih kategorijah. Samo pri zaviraćih to ne velja. Lahko si 6—8 let stalno zaposlen kot zavirać, ali lepega dne se naenkrat znajdeš v skladišću, ker se nekemu brihtnemu gospodu tako dopade, da nima pri zaviraćih nikdo prednosti, ne oni, ki je pri vožnji 8 let, in ne oni, ki je pri vožnji šele 14 dni. Direkcija drž. žel. je sicer izdala neko okrožnico, s katero se tudi uvrščanje zaviraćev v službeno razmerje urejuje. Ali na gl. kol. v Ljubljani ista ni zagledala belega dne, ter tudi na tem kolodvoru ne velja. Kajti, če bi se s tem vpeljal red, bi se prenehalo izigravanje zaviraćev proti zaviraćem in to bi bilo po mnenju brihtnega gospoda proti interesom službe. Po tej čudni logiki je baje v interesu službe, da ima ta ubogi, skrajno slab plaćani in od vseh zapušćeni in prezirani zavirać še ta občutek, da je tudi pri uvrščanju zapostavljen in opeharjen v prid onemu, ki je šele prišel k vlakospremni službi. Tak občutek baje silno dviga zanimanje za službo in je v stanu iz posameznika stisniti najboljša čustva in zmožnosti že samo iz tega razloga, ker bo jutri najbrž zletel v skladišće. Opozarjamo direkcijo na naše neštete pritožbe in intervencije, ki smo jih podvzeli v tej zadevi. Naj se že enkrat preneha s tem žoganjem od strani gospodov, ki še niso uvideli, da se pod raztrgano in umazano obleko zaviraća skriva človeško telo, ki pa ni namenjeno samo za žogo kakega prenapeteža, ampak hoće tudi nekoliko reda in pravićnosti.

Dokler smo imeli še južno železnico, smo imeli gotovo število stalnih zaviraćev. To so bili najstarejši nenastavljeni vlakospremniki. Ko je pa zmurnila Južna železnica, so zmurnili tudi stalni zaviraći in z njimi red in pravićnost v tej kategoriji.

Posebno poglavje pa tvori naša rezerva na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Tukaj se pa pokaže vsa brihtnost onih, ki imajo to težko nalogo, da se igrajo žogobrc z osobjem. Imamo sprevodnike in zaviraće, ki so večno v rezervi. Vendar se še spominjamo, da smo včasih tudi

imeli osobe v rezervi, ki se je pa uvrščalo po abecednem redu. Tako je prišel vsak sprevodnik tovornih vlakov in stalen zavirač po petih ali šestih mesecih en mesec v rezervo. Sedaj pa traja rezerva kar leta in samo za nekatere, menda samo za izbrane. Ko se je pa naučil dovolj ponižno prositi, se mu po enem letu posreči, da zleze kam v skupino.

To so samo nekatere cvetke iz naše idealne razvrstitve. Ob priliki si bomo ogledali še globlje naš peklo. Povejmo pa že danes, da se tako godi vsem, ki se za svoj lastni interes ne zanimajo in povrh pa še gospodarja nimajo. Vlakospremno osobe na gl. kol. je pa zares brez pravega gospodarja. Komandirajo vsi, urejuje pa nobeden. Več prizadetih.

Razdelitev dela strokovnim sekcijam

Na kongresu dne 14. in 15. aprila 1929 so se izvolile strokovne sekcije za območje vseh direkcij, katerih konference se bodo vršile četrtletno. Prva konferenca se bo vršila avgusta meseca v Splitu ter je dolžnost vseh sodrugov, ki so bili izvoljeni v odbore sekcij, da tekoma junija in prve polovice julija zbero skupaj ves material o položaju železničarjev, zlasti njih kategorije v njihovem območju, da bodo zamogle uprave sekcij pravočasno izdelati vse referate in predloge, katere je postavil centralni odbor sekcijam za prvo tromešecje.

a) **Delavniška sekcija:** Predsednik Kmet Franjo, Zagreb. Odborniki: Slugi Ivo, Bečkerek; Gjuric Gjorgje, Sarajevo; Čanžek Andrej, Maribor; Heinze Martin, Niš.

c) **Sekcija kurilniških delavcev in profesionistov:** Predsednik Terškan Aleksander, Ljubljana; Gobac Anton, Sisak; Ingolić, Split; Maribor, Sarajevo in Zagreb še določijo zastopnike.

c) **Sekcija vlakospremnega osobja:** Predsednik Korošec Blaž, Ljubljana; odborniki: Uran Alojz, Maribor; Renčelj Rudolf, Zagreb; Pešo Filip, Split; Brod in Sarajevo še določita zastopnika.

d) **Sekcija progovnega osobja:** Predsednik Skul Jakob, Zalog; odborniki: Gnjatović Savo, Sarajevo; Valenti Mihael, Maribor; Jadrič Nikola, Split; Baranjai Ivan, Bjelovar.

e) **Sekcija strokovnega osobja:** Predsednik Bibič Martin, Maribor; Jagrič, Židani most, Okorn, Ljubljana; Spišić Mijo, Sisak; Split, Sarajevo in Beograd določijo zastopnike naknadno.

Ta sekcija se bo spopolnila še z enakim številom zastopnikov kurjačev.

f) **Sekcija kretniško-premikalne osobja:** Predsednik Renčelj Franc, Ljubljana; odborniki: Uštar Franjo, Zagreb; Čatipović Jozo, Split; Vešligoj Franc, Tezno. Sarajevo in Brod imenujeta naknadno zastopnika.

g) **Sekcija skladiščno-postajnega osobja:** Predsednik Mikec Franc, Ljubljana; odborniki: Bahun Andrej, Maribor; Podkubovšek Franjo, Zagreb; Roje Ante, Split. Sarajevo določi naknadno zastopnika.

Dolžnost vseh sekcij, vseh odbornikov teh sekcij in istočasno tudi vseh funkcionarjev podružnic je, da takoj začno zbirati material o sledečih točkah:

a) Za delavce:

Vprašanje delovnega časa, zlasti: ako se redno izvaja osemurni delavnik v delavnicah, kurilnicah, sekcijah in postajah ter skladiščih. Kako se plača čezurno delo. Kako se dela pri progovnih sekcijah v slučaju slabega vremena. V kakih turnusih so zaposleni turnus-delavci (ali 12/24, ali 24/24), ali dobe redno proste dneve dvakrat mesečno. Ali se redno podeljuje dopust.

Vprašanje plač. Koliko je začetna plača, koliko je končna plača na uro za posamezne kategorije delavcev. Kako se vrši napredovanje. Kdaj se plače izplačujejo.

Bolniško zavarovanje. Ako se izplačuje hranarina in kdaj se izplačujejo neugodne rente. Kakšen je postopek, da pride član do zdravljenja v toplicah ali sanatoriju in koliko dobi za kritje stroškov.

Kako naj bi se sestavila nova uredba glede pravic in dajatev.

Delavski pravilnik in starostno zavarovanje. Ali imate poleg predlogov, ki jih je stavila centrala še kakšne druge predloge. Kako si zamisljate ureditev starostnega zavarovanja, zlasti glede prispevkov, uprave fonda in glede dajatev fonda.

Higijenske razmere. Ali odgovarjajo naprave higijenskim predpisom.

b) Za nastavlence:

Delovni čas. Ugotoviti je točno delovni čas za posamezne kategorije, zlasti kako so sestavljeni turnusi za progovno, vlakospremno, strojno, kretniško-premikalno osobe in seveda tudi za ostale kategorije. Nadalje ali se podeljujejo prosti dnevi, se lahko dobi dopust. Tu je navesti tudi razne slučaje, koliko časa je trajala služba, n. pr. po zimi vsled zamud itd. Pri vlakospremnem in strojnem osobju je sestaviti tudi grafični turnus in ga preračunati v procenke, zraven pa navesti običajne zamude.

Sporedne pripadlosti. Pri tej točki je navesti vse Vaše predloge glede izmenjave dosedanjih pravilnikov, zlasti glede kilometraže, nočnih doklad, premij itd.

Službena obleka. Navesti je Vaše predloge glede izdelave novega pravilnika o službeni obleki zlasti pa je zavzeti stališče, ali naj se obleka podeljuje v naturi, ali pa naj se daje denarna odškodnina. Pri tej točki je postaviti tudi predloge za delovno obleko delavstva.

Izmenjava zakona. Pri tej točki stavite vse Vaše predloge, za katere mislite, da jih je potreba uvesti v novi zakon o državnem prometnem osobju. Posvečajte tu pažnjo sistemu plač in uvrščanju v kategorije ter dodelitvi v eksekutivno službo.

Po vseh teh točkah naj tudi podružnice tekoma meseca junija izčrpno razpravljajo na članskih sestankih ter sestavijo svoje predloge ločeno po posameznih točkah in enako seveda tudi odgovore ločeno ter naj ves ta material pošljejo centrali najkasneje do 15. julija. Centrala bo ves material sortirala in ga na to dostavila predsednikom posameznih sekcij, da na osnovi tega izdelajo svoje referate.

Sodrug! na delo! Brigajte se za svoj položaj, za delovne pogoje. Nastopite proti poslabšanju in se borite za boljše delovne razmere.

Iz okrožnic.

1. 20% eksekutivna doklada za nastavljenke osobe, ki vrši službo eksekutivnih nastavljenec.

Razpis štev. 68-I-29.

Vsem službenim edincam.

Po odredbi ministrstva za promet pripada od 20. II. 1928 dalje v smislu zadnjega odstavka čl. 26 o drž. prom. osobju 20% povešek osnovne in položajne plače tudi nereguliranemu osobju, kadar vrši posle eksekutivnih službenecov ter je izdala generalna direkcija državnih železnic z odlokom G. D. br. 80.022/28 od 7. nov. 1928, odnosno G. D. br. 30.124/29 od 29. aprila 1929 sledeča navodila in pojasnila:

Kot podlago za izračunavanje 20% poveška je upoštevati ono kategorijo, grupo in stopnjo, katero bi dotični dobil kot reguliran uslužbenec-zastopnik. Po določbah člena 17 zakona o drž. prom. osobju je služba prva 3 leta začasna in bi bil torej vsak nereguliran uslužbenec postavljen najprvo v pripravljeno grupo in I. stopnjo osnovne plače one kategorije, za katero ima odgovarjajoč položaj in šolsko izobrazbo po določbah čl. 7, 8, 10 in 11 zakona o drž. prom. osobju in čl. 7 Uredbe o razvrstitvi.

Za I. kategorijo uradnikov je potrebna popolna fakultetska izobrazba, za II. kategorijo uradnikov srednješolska izobrazba z zrelostnim izpitom, za III. kategorijo uradnikov 4 razrede srednje šole ali 2 razrede srednje šole in ostali pogoji čl. 8 zakona o drž. prom. osobju.

Za I. kategorijo zvaničnikov je potrebna sledeča šolska izobrazba: 2 razreda srednje šole ali po čl. 7 uredbe o razvrstitvi višje narodne (meščanske) šole, nižje obrtniške šole, medrese, praktične poljedelske šole na poljedelskih postajah, zidarska šola in strokovna šola za obrtno risanje.

Za II. kategorijo zvaničnikov je potrebna dovršena ljudska šola, za služitelja pa pismenost in odslužen kadrovski rok.

V smislu čl. 26. zakona o drž. prom. osobju spada med eksekutivno osobe:

1. V prometni službi: šefi in podšefi postaj, prometni uradniki in zvaničniki, vozno, premikalno in kretniško osobe.

2. V strojni službi: šefi in podšefi kurilnic, nadzorniki strojev, strojevodje, kurjači, pregledovalci voz, nadkurjači, premikalno in kretniško osobe.

3. Pri progovdrževalni službi: šefi in dodeljeni inženjerji sekcij, tehniško osobe na progi, nadziratelji proge, predorov, brzojava, mostov, deseterji, čuvaji proge, brzojava in mostov.

Na podlagi iznešenega pripada omenjeni povešek samo onim nereguliranim uslužbenecem, kateri vršijo eno izmed navedenih služb.

Ker pripada v smislu člena 39 zakona o drž. prom. osobju začasnemu uslužbenec samo 60% od položajne plače, se mora tudi ta 20% povešek računati samo od tako zmanjšane položajne plače in samo za one delavne dneve, za katere prejme urnino za delo na eksekutivnem mestu. Če je n. pr. prejel nereguliran uslužbenec to urnino samo za 20 dni v mesecu, se mu tudi 20% povešek izplača samo za 20 dni.

Kako se izračuna omenjeni 20% povešek, naj služi sledeči primer:

N. N. pomožni zavirač ima dovršeno osnovno šolo, torej se ga razvrsti v II. kategorijo zvaničnikov, 3. grupo in I. stopnjo osnovne plače. Ker je začasen, dobi samo 60% položajne plače. Položajna plača znaša 840 Din letno, 60% od iste 504 Din. Temu se prišteje osnovna plača I. stopnje v iznosu 2250 Din letno, kar znaša skupno 2754 Din. Od te vsote se izračuna 20% povešek, ki znaša Din 550,80 letno, ali Din 45,90 mesečno, ali Din 1,53 dnevno. Ta slednji dnevni znesek 20% poveška se pomnoži za vsako računsko dobo (mesec) s številom dni, v katerih je upravljal upravičenec eksekutivno službo in v tako dobljenem iznosu zaračuna.

Temu odgovarjajoč postopek se uporabi tudi pri drugih kategorijah.

Pripomnimo še enkrat, da pride pri izračunavanju višine 20% eksekutivne doklade v poštev vedno le najnižja grupa in stopnja dotične kategorije, vsled česar se ta doklada lahko izračuna v naprej, dokler ni uslužbenec reguliran, torej za vse uslužbenice iste kategorije brez ozira na urnino enako. Princip šolske izobrazbe je pogoj za doseg te doklade v gotovi kategoriji. Ako pa je ta izobrazba višja nego jo zahteva položaj dela, ki ga uslužbenec izvršuje, je merodajen za odmero položaj.

Povdariti pa moramo, da ostane 20% povešek vedno neizpremenjen, dokler je uslužbenec v svojstvu nereguliranega uslužbenca.

Pomočnik direktorja:

Inž. M. Klodič s. r.

S tem je torej delno popravljena tudi v Ljubljanski direkciji krivica, ki se je godila onim delavcem, ki vrše službo nastavljenecov v eksekutivni službi. Vendar je ta poprava le delna, ker dobe sedaj dosti nižjo eksekutivno doklado kot prej, ker se jih v pogledu te doklade smatra kot nastavlence v začetni stopnji, ne oziraje se na to, da dobivajo drugače le nizko urnino. Kako zelo se tu izrablja osobe, naj služita za dokaz samo dva primera. A. L. je zavirač, (delavec), ki stalno vrši eksekutivno službo in ima ženo ter 3 otroke. Urno plačo ima 4 Din na uro, kar znese mesečno, po odbitku bolniške blagajne in davka, celih 915 Din; k temu dobi še 45 Din eksekutivne doklade. Z njim slučajno vozi njegov kolega, ki pa je nastavljen in ima tudi ženo ter dva otroke. Ta pa dobi mesečne plače z draginjskimi dokladami 1300 Din. Tu je torej razlika Din 340.— mesečno; so pa tudi večje razlike, ker je ponekod urna plača še nižja. Edino pravičen bi bil do nastavitve delavca prejšnji princip, to je, da se izplačaj 20% eksekutivna doklada od urne plače delavca, ki bo kljub temu še vedno zelo oškodovan — izvzemši eventualno samce — ker ni nastavljen. Naš Savez je tozadevno poslal posebno predstavko ministru.

2. Navodila za službo v poletni sezoni.

Ljubljanska direkcija je izdala sledečo okrožnico:

Razpis štev. 66-II-29.

Z nastopom letne sezone se prične znatno ojačen osebnosti, zlasti pa tudi tujski promet. V interesu države, uprave in osobja naj se upoštevajo sledeča kratka navodila:

V prvi vrsti pride s potujočim občinstvom v dotik vlakospremno osobe. Personalne postaje naj v skladu s službo po možnosti uporabljajo kot revizijske sprevodnike osebe, katere se že po svojem zunanjem nastopu priporočajo za to službo.

Vlakospremno osobe samo naj skrbijo, da bo zunanje v vsakem pogledu dostojno, v predpisani službeni obleki, s korektnim in vseskozi vpludnim nastopom slo potujočemu občinstvu na roko, ter pri njem vzbujalo dojem, da ima opravka s taktinimi in korektnimi državnimi uslužbenci. Vsako nepotrebno besedičenje in prekanjanje je absolutno opustiti. Predpisi so dovolj jasni, da pride po potrebi i uprava i uslužbenec do svojega prava brez nepotrebnih in odlojnih nastopov. Na vprašanja, bodisi službene bodisi privatne vsebine, je prijazno dati pojasnila, v kolikor je seveda osobe poučeno in je to tudi v skladu s službenimi predpisi.

Službo samo naj osobe vrši kar najvestneje. Opozarjamo zlasti na ožje opravke pri vlakih, kakor: točno in jasno izkli-

cavanje postaj, zanimanje za potnike pri vstopu in izstopu itd.

Izhodne, prehodne in po priliki in možnosti tudi medpotne postaje naj se intenzivno brigajo za čistočo voz in garnitur ter naj stalno nadzorujejo zadevno osobe. Vse postaje, posebno pa one z izrazito tujsko frekvenco, naj se kar najvestneje zanimajo za čistočo notranjih in zunanjih postajnih prostorov.

Skrbe naj dalje, da se potniške blagajne pravočasno odpirajo, da so izvestja, ceniki itd. v dobrem stanju in da blagajniško osobe vrši korektno in napram občinstvu ustrezljivo svojo službo. Po potrebi naj nastopajo z največjo taktičnostjo in se v mejah službenih dolžnosti izogibajo vsemu, kar bi utegnilo potujočo publiko vznemiriti in delati slab utis.

Slovenija je sama pokrajina tujskega prometa, obenem pa tudi glavni prehodni teritorij za tujski promet na jug naše države. Zato naj ima celokupno osobe v stiku s potujočim občinstvom vedno pred očmi, da je tudi od njegovega nastopa v precejšnji meri odvisno, kak utis bodo odnesli zlasti tujci o nas, naši ožji in širši domovini.

V tem smislu naj se vse osobe obvesti in pouči.

Pomočnik direktorja:

Inž. M. Klodič s. r.

Lepo je, da direkcija tako vzpodbujajoče vpliva na svoje podrejeno osobe, da pospešuje tujski promet.

Vprašamo pa ljubljansko direkcijo, ali je istočasno tudi stavila na g. ministra saobraćaja predlog, da se poviša pavšal za službeno obleko, ker z nič (činovnik III/I = vlakosvodje osebnih, brzih in ekspresnih vlakov ne dobe nobenega pavšala za službeno obleko) se obleke ne da napraviti. Din 400.— do največ Din 600.— tudi ne zadostuje za nabavo niti ene tretjine one obleke, ki je preje uslužbencu pripadala.

Direkcija! Tu je potreba zastaviti lopato! Povišajte pavšal za obleko vsaj za 100% in ne zahtevajte lepših službenih oblek, ki bi jih moral družinski oče pritrpati od ust svojih družini.

3. Rešenja o odmeri penzije — blagovremena dostava.

Pošto direkcije ne postupaju po naređenju u aktu G. D. br. 33.904/28 od 19. VII. 1928. godine odnosno rešenju Ministarskog Saveta od 1. V. 1928. godine Kab. M. F. Br. 3048/28 i povodom traženja objašnjenja jedne Oblasne Direkcije, a da bi se jednoobrazno postupalo

n a r e d j u j e m,

da se Direkcija striktno pridržava naređenja G. D. Br. 33.904/28, t. j. da se podnošenjem predloga za penzionisanje Generalnoj Direkciji spremi sve potrebno i zadrži u svom aktu tako, da, po prijemu Ukaza samo popuni nedostajuće podatke u rešenju o odmeri količine penzije, podacima za Glavnu Kontrolu i u uverenju o službovanju penzionisanog službenika i da sa obratnom poštom sve pošalje Generalnoj Direkciji.

Što se rešenja o odmeri penzije i podataka za Glavnu Kontrolu tiče, to, može biti odmah gotovo, odnosno uverenja o službovanju a naročito stava koji govori o danu razrešenja od dužnosti pošto je to jedini izgovor za neblagovremenu dostavu to će Direkcija postupiti tako, da će u uverenju odnosni stav — u koliko penzionisani službenik ne može biti odmah razrešen — napisati ovako: »Imenovani (X. Y.) je sa prinadležnostima aktivnog službenika izmiren do 30. (odnosno 31.) meseca (t. j. meseca u kom je donet Ukaz odnosno rešenje) i do tog dana će biti razrešen od dužnosti.«

U vezi s tim Direkcija mora penzionisanog službenika bezuvetno razrešiti od dužnosti do kraja onog meseca u kom je penzionisan i prema tome, za donošenje uverenja o službovanju, ne treba čekati njegovo razrešenje od dužnosti.

U slučaju kad ovakovi Ukazi budu potpisani, u drugoj polovini meseca Generalna Direkcija će brzojavno izvestiti Direkciju koji su njezini službenici penzionisani, kako bi Direkcija, do prispeća Ukaza mogla poduzeti sve potrebno za blagovremeno razrešenje penzionisanog službenika.

Postupajući ovako Direkcija će moći u roku od 2 dana, po prijemu Ukaza, dostaviti rešenje i sve ostalo potrebno Generalnoj Direkciji na dalji rad.

G. D. br. 35.674/29.